

דף לא.

עין משפט א.ב.

ח"מ סימן רס פעיף י

טו. מצא טלית או קרדום בצד הגדר הרי זה לא יגע בהם ^ה, ואם מצאם במקום שהולכים שם רבים באופן תדיר נוטל ומכריז. מצא גוזלות מקושרים בכנפיהם ^י ומדדין אחר הגדר או בשבילין שבשדות הרי זה לא יגע בהן שמא בעליהם הניחום שם, ואם נטלם הרי אלו שלו, ואם היו קשורים קשר שהוא סימן חייב להכריז. וכן אם מצאם קבועים במקומם אפי' קשורים בכנפיהם חייב להכריז שהמקום סימן.

הגה: ויש חולקין וסוברים דג' חילוקים בדבר.

א'. אם הדבר משתמר ^ז כגון טלית בצד גדר והוא ספק ^ח אם הניחו שם לא יגע בו בין אם יש בו סימן בין אם אין בו סימן, עבר ונטלו והוליקו לביתו אם יש בו סימן יכריז, ואם אין בו סימן יהיה מונח עד שיבוא אליהו. ואם לא הוליקו לביתו ^ט יחזור ויניחנו על מקומו.

ב'. במקום שאינו משתמר כלל אפי' ודאי הינוח ואין בו סימן לא בחפץ ולא במקום הוא של מוצאו ^י. ואם יש בו סימן נוטלו ומכריז.

ג'. במקום שמשתמר קצת כגון שבילין שבשדות אפי' ספק הינוח, יש

ה. שם בברייתא ב"מ ל"א ע"א.

ו. משנה שם כ"ה ע"ב, ובש"ס מפורש דקשר זה לא הוי סימן דכל העולם מקשרים בכנפיהם וכיון שמדדין אין המקום סימן, וגם מיירי שאין שובך בקרבת מקום בתוך נ' אמה וא"כ הוי ספק הינוח או ספק נפילה. סמ"ע ס"ק מ"ה.

ז. כלומר שהוא במקום המשתמר לגמרי, שאז אפי' יש בו סימן אינו חייב בהשבה וע"כ לא יגע. ש"ך ס"ק כ"ט.

ח. והש"ך בס"ק ל' כתב דהלשון מגומגם וצ"ל שודאי הניחו כי הרי משתמר ויש בו סימן. ט. אלא נטלו בידו ולא זו משם, שאז לא שייך הטעם שמא יבוא בעל האבידה שהרי עמד שם וראה שלא בא וע"כ יחזור ויניחו שם שהמקום משתמר. סמ"ע ס"ק מ"ט.

י. הש"ך בס"ק ל"א העיר דגם אם אין בו סימן אם הוא דרך הינוח אפי' אינו משתמר אין זה של מוצאו אלא יהיה מונח עד שיבוא אליהו והוי יאוש שלא מדעת שבאיסורא אתא לידו. והעמיד דברי הרמ"א בדבר שמסתמא נתייאשו הבעלים קודם שמצאן זה כגון כריכות קטנות בר"ה שאין בהן סימן המתגלגלים ברגלי אדם ובהמה.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

בו סימן נוטל ומכריז ואם אין בו סימן לא בגופו ולא במקומו לא יטלנו ואם נטלו רק בידו ולא הוליכו לביתו לא יחזיר^כ שהרי אין המקום משתמר טוב, והוא עיקר.

עין משפט ג.ד. חו"מ סימן רנט פעיף ט

ט. אבידת קרקע ג"כ חייב להשיב^ל כגון ראה מים באים לשטוף שדה חבירו חייב לגדור בפניהם כדי להציל.

עין משפט ה.ו.ז.זו. חו"מ סימן רפא פעיף ב
עיין לעיל דף ל: עין משפט ח

עין משפט ט.י. חו"מ סימן רפז פעיף א

א. חייב המוצא אבידה ליטפל בה עד שיחזירנה לבעליה במקום המשתמר^מ, אבל החזירה למקום שאינו משתמר כגון גינה וחורבה ואבדה משם חייב באחריותה.

ב. החזיר האבידה למקום שהבעלים נכנסים ויוצאים בשחרית^ז אינו חייב ליטפל בה שהרי הבעלים רואים אותה אע"פ שהמקום אינו משתמר.

אבל כבעלי חיים^ס לעולם חייב עד שיכניסנה לרשות הבעלים המשתמרת אפי' בלי ידיעת^ע הבעלים.

כ. כתב הש"ך בס"ק ל"ב. שמדברי הנ"י והר"ן והרמב"ן והרשב"א, וה"ה בפט"ו מגזילה נראה דבכה"ג יחזיר כיון שלא הוליכו לביתו דממ"נ, אם הבעלים הניחום שם לדעתם כיון שמקום זה משתמר הוא לדעת הבעלים יכול להחזירו לשם. ואם מעלמא בא כיון שאין בו סימן הרי הוא שלו ולמה אינו רשאי להחזירו.

ל. שם בברייתא ל"א ע"א. וילפינן לה מלכל אבידת אחיך, לרבות אבידת קרקע. סמ"ע ס"ק כ"א.

מ. מב"ק נ"ז ע"א.

נ. מברייתא שם.

ס. מברייתא שם. וכתב הש"ך בס"ק א' דאם נגנבה פטור, ועיין בביאורים ס"ק א' שהקשה הרי זה תחילתו בפשיעה לענין אבידה וסופה באונס לענין גניבה.

ע. מסקנת הגמ' שם וכדר' אליעזר.

א. ג. ראה בהמה שברחה מהדיר והחזירה למקומה הרי זה קיים המצוה וא"צ דעת הבעלים.

עין משפט כ. חו"מ סימן שנה סעיף א

א. א. הגונב חפץ מבית חבירו והחזירו למקומו אבל לא ידעו הבעלים שהחזירו למקומו, אם ידעו הבעלים מקודם שנגנב מהם אע"פ שהחזירו הגנב לא נפטר והוא באחריותו עד שידעו הבעלים שהוחזר כגון שימנה הנגנב חפציו וימצא אותם שלמים ולא חסרים, ואחרי שמנאם נפטר הגנב אע"פ שלא ידעו הבעלים בשעה שהחזירו.

עין משפט ל. חו"מ סימן רסז סעיף א
עיינ לעיל עין משפט ט.י.

עין משפט מ. יו"ד סימן רצב סעיף ה

ה. ז. אם רצה ליקח האם ולשלח הבנים אינו רשאי.^ז
שלחה וחזרה אפי' כמה פעמים, חייב לחזור ולשלחה.^ק

ה. ח. אם שלחה ונטל הבנים ואח"כ החזירן לקן וחזרה האם עליהן, פטור מלשלח.^ר

פ. פלוגתא דאמוראי במשנה דבגונב טלה בב"ק קי"ח ע"א ופסק הרי"ף כר"י בדבר שאינו בעל חי.

וכל זמן שלא ידעו הבעלים מחזרתו לא הוי השבה מעליא, כיון שידעו הבעלים שנגנב נתיאשו מלשומרו עוד, ואף שהחזירו הרי לא ידעו הבעלים מזה כדי שישמרוהו. סמ"ע ס"ק א'.

צ. משנה שם דף קמ"א ע"א.

לאו דוקא לשלח הבנים דהרי אם יכולים לפרוח פטור מלשלח, ומכאן כתב בראשון לציון להוכיח שאם באו שניהם כאחד אחד לקח האם והשני הבנים זה שלקח האם חייב לשלח והנוטל בנים פטור.

ק. הקשה הט"ז הרי אחרי שלחה פעם הראשונה זכתה לו חצירו בבצים והוי מזומן, וכתב דצ"ל דכאן מיירי שלא ברשותו, וכ"כ הש"ך בס"ק ט'.

ר. אם לקח הבנים וזכה בהם אפי' החזירן אח"כ וחזרה האם פטור דהוי מזומן. ש"ך ס"ק י'.

עין משפט פ.צ.

הו"מ סימן ערב סעיף ז

ז. מצא בהמת חבירו רבוצה אע"פ שאין הבעלים עמו מצוה לפרוק ולטעון ומה שנאמר "עמו" ש היינו שאם היה בעליה שם והלך בצד ואמר לו אם רצונך לפרוק פרוק ולטעון תטען ועליך המצוה פטור, שנאמר "עמו".
 אם היה בעל הבהמה זקן או חולה חייב לטעון ולפרוק לבדו.^ה

דף לא:

עין משפט ב.ג.

הו"מ סימן צו סעיף טז

כ. אחד הממשכן את חבירו בבי"ד או שמשכנו בעצמו בכח, או מדעת הלוה, אם הוא איש עני ומשכנו דבר שהוא צריך לו הרי זה מצוה א להחזיר לו העבוט בעת שהוא צריך לו, ומחזיר לו הכר ב בלילה כדי לישן עליו, ואת המחרישה ביום כדי לעשות בה מלאכה. במה דברים אמורים במשכנו שלא בשעת הלואתו א אבל אם משכנו בשעת הלואתו אינו חייב להחזיר לו.

כא. הגם שמחזיר לו הכר בלילה והמחרישה ביום מועיל לו תפיסת המשכון כדי שלא תשמט אותו שביעית.^ד ועוד שלא יפלו מטלטלין אלו אצל בניו של הלוה בירושה ולא יוכל הוא לגבות מהם.^ה

ש. שם במשנה ל"ב ע"א.

ת. שם במשנה.

א. רמב"ם פ"ג ממלוה הלכה ה' ממשנה מציעא קי"ג ע"א.

ב. נקט כן לרבנותא, דאפי' שאפשר לישון בלי כר שאינו צורך כ"כ מ"מ במקום שרגילין בכר צריך להחזיר, כ"כ בסמ"ע ס"ק ל'. ובש"ך ס"ק ח' כתב דאין המלוה רשאי להשתמש בו בשעה שהוא בידו של המלוה וכ"כ הרמב"ן במלחמות ובחידושי הר"ן.

ג. מברייטא בדף קי"ד ע"ב. והגם שאינו חייב להחזירו מ"מ אסור למוכרו וימתין לו עד שיפדנו ממרדכי. סמ"ע ס"ק ל"ד.

ד. מברייטא דר' מאיר קט"ו.

ה. דמטלטלי דיתמי אינם משועבדים למלוה מן הדין, אך גם אחרי תקנת הגאונים שגובין מטלטלי דיתמי יש נפ"מ בסי' ק"ז. וכך יראה פירוש דברי השו"ע שהמשיך לפרש

אבל כשמשכנם אצלו הגם שמחזירם הכר בלילה וביום את המחרישה,
מ"מ נפרע ממשכון זה אחר שמת הלוה.

מז. * כב. מצוות השבת העבוט היא מצוות עשה שמתן שכרה בצידה, וע"כ
אין בי"ד כופין עליה¹, אך אם רוצים לכוף עליה הרשות בידם².

עין משפט ד.ה. יו"ד סימן רמז סעיף א

א. מצות עשה³ ליתן צדקה כפי השגת ידו. וכמה פעמים צייתה בה
התורה במצות עשה.

למאי נפ"מ תפיסתו אם מחזיר בלילה או ביום ובפרט שאסור לו להשתמש בו גם כשהוא
אצלו כמו שכתב הש"ך בס"ק ח' בשם הרמב"ן והר"ן.

ו. תשובת הרמב"ן במיוחסות סי' פ"ח, ועיין ביור"ד ריש סי' ר"מ בהג"ה שם.

ז. והסמ"ע בס"ק ל"ו כתב דהרא"ש והתוס' חולקים ע"ז, אבל בש"ך כתב שאין מחלוקת.
ועיין בקצות החושן ס"ק ט' ולקמן בסי' ק"ז ס"ק א'.

ח. "נתן תתן לו", "פתוח תפתח" וכיוצא בזה. ויש להזהר לקיים מצוה זו בכל יום כפי
השגת ידו שהוא מייחד השם הנכבד ורבינו האר"י היה נותן צדקה בשחרית ובמנחה
אך לא בתפילת ערבית. ברכי יוסף.

ובספר ראשון לציון של מוהר"ר רבינו חיים בן עטר זצ"ל כתב דבמצוה זו יש בה כמה
פרטים.

א. אפי' מבלי שתובעים אותו מצוה על האדם להפריש ממונו לצדקה ולחפש על העני
לתת אותה לו והפרשה זו היא אחד מעשרה ולא רק בתבואה אלא כל ריוח מסחורה ושאר
רווחים כולל מריבית בדרך היתר, וזה נלמד "מאת" כל תבואת זרעין" לרבות כל הרווחים,
ובזה גם אין לו תובעים חייב להפריש ולחפש העני, ובזה אין לאו רק אם בא העני
וביקש לקבל ומנע עצמו. ואם יודע שיש עני נצרך ומעלים עינו ממנו עובר בלאו.

ב. אחר שעושה ונתן המעשר אם יש עניים דחוקים ביותר צייתה התורה "פתח תפתח"
"ונתן תתן" אפי' מאה פעמים וזה שיעור ממידת רחמים שצריך שתהיה באדם שנאמר "ונתן
לך רחמים" שירחם על העני מממונו הגם שכבר הפריש מעשרו וזהו מה שפסק מר"ן בסעיף
ג' כל המרחם על העניים הקב"ה מרחם עליו, ויש בזה ודאי מצות עשה ונראה שעובר גם
על לאו הגם שכבר נתן מעשר מהכתוב "דלא ירע לבבך" הכתובה אחר "נתן תתן לו"
דמשמע יותר מהשיעור אפי' ק' פעמים.

ג. אפי' עני המתפרנס מן הצדקה צריך לדחוק עצמו לטרוח ולקיים המצוה וכדומה לו
פסק מר"ן בסי' רמ"ט סעיף ב'. ושם מיירי בעני שאין לו מה שיעשר דאם יש לו כבר פסק
שיתן מעשר.

ויש עוד גדר אחר שצייתה עליו התורה שאם יש עני הולך למות אפי' אין לאדם אלא
שיעור פרנסת שנים יחצה עם העני חציו לעני כדי להחיותו שלא ימות וחציו לעצמו וזהו
שכתוב "וחי אחיך עמך" ובזה אין חיוב לאו רק מצות עשה. ויש עוד מדה אחרת ביש לו
רק לאחד שנחלקו בה בן פטור ור"ע בת"כ בפ' בהר והלכה דחייך קודמין, ע"ש עוד מה
שהאריך בזה.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

א. ב. המעלים עיניו ממנה עובר בלא תעשה "דלא תאמין את לבבך" "ולא תקפוץ את ירך". וכל המעלים עיניו ממנה נקרא בליעל^ט וכאלו עובד ע"ז, ומאד יש לזהר בה כי אפשר שיבא לידי שפיכות דמים שימות העני המבקש, אם לא יתן לו מיד, וכמו המעשה דנחום^י איש גם זו.

י"ד סימן רמה סעיף א

א. כל אדם חייב ליתן צדקה^כ, אפי' עני המתפרנס מן הצדקה חייב ליתן ממה שיתנו לו.

ומי שנותן פחות ממה שראוי ליתן בית דין היו כופין^ל אותו ומכין אותו מכת מרדות עד שיתן למה שאמרוהו ליתן. ויורדים לנכסיו בפניו^מ ולוקחין ממנו מה שראוי ליתן.

ט. מברייתא ב"ב דף י' ע"א ובכתובות ס"ח ע"א, וגם כאילו שופך דמים ומגלה עריות. ברכי יוסף. ונראה לומר שזה כעובד ע"ז מכיון שסומך ומחשיב כספו ולא סומך על הקב"ה שהוא יתן לו די מחסורו ע"כ הוי כעובד ע"ז.

י. בתענית דף כ"א ע"א ובירושלמי פ' אלמנה ניוזנית איתא שרבי יוסי נתן צדקה ופרנסה לגרושתו לקיים ומבשרך לא תתעלם. ש"ך ס"ק א'.

כ. מימרא דרב זוטרא בגיטין ז' ע"ב. ואפי' עני המתפרנס מן הצדקה חייב, כתב הש"ך בס"ק א', היינו ביש לו פרנסתו דבלי זה אינו חייב כדלקמן בס"י רנ"א סעיף ג'.

ובספר ראשון לציון כתב דגם בכה"ג מ"מ יפריש מעשר ויתן לחבירו העני וחברו העני ג"כ יפריש משלו ויתן לו, ונמצא שקיימו שניהם מצוות עשה ולא חסר להם מפרנסתם.

ל. הטור מהרי"ף והרא"ש מהמשנה וברייתא בב"ב דף ז' ודף ח' ומרבא דאכפיייה לרב נחמן בר אמי ואפיק מיניה שם, ובכתובות דף מ"ט ע"ב בתירוצא בתרא שם בתוס'. וכ"כ הרמב"ם בפ"ז ממעשר עני הלכה י'.

ובבית לחם יהודה הביא דכל זה לעשירים אבל אם אדם כופה למי שאינו יכול להתפרנס כאלו גזלו. והוא מספר חסידים.

מ. הב"ח הבין דהיינו אפי' בפניו ואין ממתנינים לו עד שהוא בעצמו יתן אלא כיון שלא רצה ליתן שוב אין שומעין לו ויורדין לנכסיו מיד בפניו. אבל הש"ך בס"ק ד' הבין בפירוש השו"ע שדוקא בפניו יורדין לאפוקי אם אינו לפניו אין יורדין עד שיודיעוהו אם אפשר דלא גרע מבע"ח, בחו"מ סי' ק"ו סעיף א' מבואר דמודיעים אותו אם אפשר ואם הוא במקום רחוק שא"א, גובין מנכסיו מיד ע"ש.

ובבית מאיר העיר על דברי הש"ך דבאבן העזר בס"י ע"א מבואר דלא נחתינן כלל שלא בפניו. והוסיף ביד אברהם דאפי' בבניו ובנותיו הקטנים שהן יתר על שש שנים מבואר ברמב"ם פ' י"ב מאישות דאין מפרנסין אותם אפי' הוא אמיד משום שהם ניוזנים מתורת צדקה ואין יורדין לנכסיו שלא בפניו לצדקה, וכ"כ הח"מ שם באבהע"ז וכ"ש בשאר צדקה שהרי עושה שם צדקה וכמו שכתב הכ"מ בסוף הלכות נחלות, וא"כ בצדקה לא דמי לחוב שיורדים לנכסיו אם א"א להודיעו.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

י"ד סימן רנא פ"ה ג.

ג. הנותן לבניו ובנותיו הגדולים שאינו חייב במזונותיהם^א כדי ללמד את הבנים תורה ולהנהיג הבנות בדרך ישרה. וה"ה הנותן לאביו והם צריכים לכך הרי זה בכלל צדקה^ב, ולא עוד אלא שצריך להקדימם לפני אחרים.

ד. אפי' אינו אביו ולא בנו אלא קרובו צריך להקדימו לכל אדם, ואחיו מאביו קודם לאחיו מאמו, ועניי ביתו קודמים לעניי עירו, ועניי עירו קודמים לעניי עיר אחרת^ג.

הגה: הקבועים בעיר נקראים עניי העיר והם קודמים לעניים אחרים שבאים לשם ממקומות אחרים.

ה. יושבי ארץ ישראל קודמין ליושבי חוצה לארץ^ד.

הגה: פרנסת עצמו קודמת לכל אדם^ה, ואינו חייב לתת צדקה עד שתהיה לו פרנסתו קודם, ואח"כ יקדים פרנסת אביו ואמו אם הם עניים והם קודמים לפרנסת בניו הגדולים, ואח"כ בניו אם הם עניים והם קודמים לאחיו, ואחיו קודמין לשאר קרובים, והקרובים קודמים לשכניו, ושכניו קודמים לאנשי עירו, ואנשי עירו קודמין לאנשי עיר אחרת. וה"ה אם היו שבוים וצריך לפדותן.

ג. היינו שגדולים יותר משש. ש"ך ס"ק ד'.

ס. הרמב"ם בפ"י ממתנות עניים מכתובות צ' ע"א. עושה צדקה בכל עת וכו'.

ואם משגת ידי הבן לפרנס את אביו לא מצדקה, ונותן לו מכסף צדקה תבא מאירה למי שמפרנס את אביו מכסף צדקה, כמו בס"י ר"מ סעיף ה'. ש"ך ס"ק ה'.

ע. אפי' העניים של עיר אחרת מבני ארץ ישראל, כ"כ הב"ח. ש"ך ס"ק ו'.

פ. היינו שניהם מעיר אחרת מקדימים של ארץ ישראל. ש"ך ס"ק ו' מהב"ח. והוא מספרי ומריש ב"ב. אבל עניי העיר קודמים גם לעניי ארץ ישראל.

צ. כתב בברכי יוסף אדם שחייב לבני אדם לא ירבה בצדקה והוא מספר חסידים סי' תנ"ד. ומש"כ אביו קודם לבניו היינו בניו הגדולים אבל אם הם קטנים פחות מגיל שש הם קודמים וחייב לזונם, ולא הווי בכלל הצדקה כדאיתא בכתובות בדף נ', ובדף ס"ה. כ"כ בספר ראשון לציון ע"ש.

עין משפט ז.

יור"ד סימן רנג סעיף י

י. טו. עשיר המרעיב עצמו ועינו צרה בממונו שלא יאכל ממנו אין משגיחין בו ק.

עין משפט זז.

הור"מ סימן רפה סעיף א

א. א. הרואה אבידה חייב להחזירה בחנם אם הוא בטל ר, אבל אם היה עסוק במלאכה וביטל מלאכה ששנה דינר והחזיר אבידה ששנה מאה לא יאמר לו תן לי דינר שהפסדתי אלא נותן לו שכרו כפועל בטל שביטל מאותה מלאכה ש שהיה עוסק בה.

הגה: יש מפרשים כפועל בטל היינו כפי מה שרוצה להתבטל ולהתעסק בהשבתה, כגון היה עוסק במלאכה שמקבלים עליה ד' דינרים ואם היה בטל לגמרי נוטל דינר ולהתעסק בשמירה נוטל שני דינרים צריך ליתן לו ב' דינרים ה' אע"פ שמגיע לו רק דינר בשכר ההשבה.

הגה: ואם שכר ההשבה יותר מכדי מלאכתו א"צ ליתן לו אלא כדי שכר מלאכתו א.

הגה: מה שמותר לקחת שכר השבת אבידה היינו שאין הבעלים שם ועשה מעצמו והשיב, אבל אם הבעלים היו שם ולא התנה הוא הפסיד עצמו

ק. ודוקא שידענו שעושה כן משום שעינו רעה וצרה בממונו, אבל בסתמא חיישינן ויהבינן ליה. מספר ראשון לציון.

ר. ממשנה ב"מ ל' ע"ב ובגמ' ל"א ע"ב, ורמב"ם פי"ב מגזילה הלכה ד'.

ש. ר"ל שיהיה יושב בטל לגמרי, וכמו פועל בטל דאיזהו נשך ותוס' בב"מ שם דס"ח ע"א ד"ה ונותן. לגבי ריבית בשני שותפין ביור"ד סי' קע"ז. ולפ"ז אינו נוטל שכר על ההשבה כלל, אלא כמה היה רוצה פועל זה ליבטל ממלאכתו שהיה עוסק בה ולישב בטל לגמרי, אבל הטור והיא סברת הי"א ברמ"א ס"ל כיון שמצוות השבת אבידה אינה מוטלת על הפועל שהרי עוסק במלאכתו צריכים לשלם לו ג"כ שכר ההשבה. סמ"ע ס"ק ב'.

ת. והש"ך בס"ק א' דחה פירוש זה והסכים להלכה כדעת מר"ן.

א. כיון שאין לפועל הפסד, אף שיש לו טירחא מהשבה יותר מעסק במלאכתו שע"ז מצווה ועומד לקיים מצוות השבת אבידה ואסור לו ליטול שכר עליה. סמ"ע ס"ק ג'.

ואין לו אלא כפועל בטל לגמרי^ב ולא מה שהיה נוטל בטורה בהשבה.

א. ב. התנה עם הבעלים או בפני בי"ד שיטול מה שיפסיד ממלאכתו והרשוהו^ג הרי זה נוטל^ד מה שהפסיד.

הגה: וחיוב הוא להשיב^ה שהרי רוצים לשלם לו דמי הפסדו, והם מחוייבים ליתן לו כל מה שפסקו אפי' פסקו יותר מן הראוי^ו.

א. ג. אין שם בעלים ולא בי"ד, שלו קודם^ז ואינו חייב להפסיק ולהפסיד ממלאכתו.

ח"מ סימן קעו סעיף יח

עין משפט ט.

יח. כג. קבעו זמן לסיים השותפות ונשלם הזמן, או לא קבעו זמן כלל ובא אחד לחלוק שלא מדעת חברו, חולק בפני ג' אפי' הדיוטות, ובלבד שיהיו נאמנים ויודעים בשומא, ואם חלק שלא בפני שלושה לא

ב. ומה שבסי' רס"ד סעיף ג' מבואר להיפך דפסק בירד מעצמו והציל של חברו והניח שלו שנוטל שכר על השבת חמור חברו, ואינו נוטל שכר הפסד חמורו, שם הטעם כיון שמן הדין לא היה לו לזה ליטול שום דבר כלל, כיון שבעל האבידה היה שם ולא התנה עמו דבר שאז בעל האבידה יכול לומר לו אם לא היתה משתדל אתה להציל אני הייתי יורד ומציל, אלא שחז"ל אמדו דעת הבריות שמסתמא ניחא לבעל האבידה שכל מי שיקדים ויציל ממנו יתנו לו שכר, וכיון שזה מאומד דעת אין נותנים לו אלא המעט, וכאן מיירי ששכר הפסד הביטול הוא המועט או שוה לשכר ההשבה, ובסימן רס"ד ששם נשטף חמורו ושכר הפסידו הוא יותר משכר ההשבה ומשום כך נותנים לו הפחות. שם סמ"ע ס"ק ד'.

ג. כי לא נוח לו להיות פועל בטל שצריך הוא לפרנס בני ביתו ולטרוח ולקבל שכר הרבה. סמ"ע ס"ק ה'.

ד. פירוש הרשות בידו ליטול וחיוב שכנגדו ליתן לו, ואין בו עבירה שמקבל שכר ההשבה, שלא חייבה אותו תורה במקום שיש לו הפסד וכיון שגילה זה דעתו דלא ניחא ליה להיות בטל ולקבל שכר בטלה. סמ"ע ס"ק ו'.

ה. עיין בסי' רס"ז סעיף ה' בהגה"ה.

ו. היינו כל דמי מלאכתו, אבל יותר מדמי מלאכתו אין משלם לו שבזה יכול לומר משטה אני הייתי כך כמו בסי' רס"ד סעיף ו'.

ז. ולא דומה לסימן רס"ד סעיף ג' ברמ"א שאם אין הבעלים שם הוי כאילו התנה דשאני כאן כיון שלבסוף לא יאמינו לו כיון שכל אדם בודאי ניחא ליה במנוחה, משום כך נתנו לו רשות לעסוק במלאכתו ולהניח ההשבה, משא"כ שם בסי' רס"ד שהכל יודעים שנוח לו לאדם להציל את שלו יותר משל חברו וע"כ הוי כאילו התנה. סמ"ע ס"ק ח'.

עשה כלום ה.

במד"א בחלקו פירות, אבל מעות שכולם מטבע אחד ושווים יש לו לחלוק שלא בפני שלושה ט, ומניח חלק חבירו כבי"ד י. ואם אין המעות שווים הרי הם כפירות וחולקים אותם בשלושה.

ה. ואם הפסיד בחלקו כתב הרמ"א שהוא יכול לבטל החלוקה, דלא חלק אלא על דעת שהיה סבור שהחלוקה היתה בדין. ויש חולקין. הטור בשם הראב"ן, ולזה הסכים הב"י והביא ראיה מדין הנותן מעות לשלוחו לקנות לו חיטים וקנה לו שעורים שאם פחתו פחתו לו לבדו ואם הותירו זה לאמצע, אף כאן אם הפסיד הכל עליו ואם הרויח זה לאמצע שהחלוקה לאו כדין והוי כשינה. וכתב בפעמוני זהב שכך נקטינן, ע"ש. אבל הטור בדעה ראשונה ברמ"א ס"ל דלא הוי שינה ששם ההפסד בא מכח מה שינה. סמ"ע ס"ק מ"ז.

ט. ושטרות חולקין הבי"ד בשומא. ש"ך ס"ק ל"א. והגם שלא צריך ג' מ"מ צריך שיחלק בפני עדים, שצריך ראיה כמו שכתב מר"ן בפירושו בסי' קע"ה סעיף א'. כ"כ בפעמוני זהב.
י. ואומר להם שאין רוצה עוד בשותפות. סמ"ע ס"ק מ"ט.